

cum periclysi de fundato numero.... Imo et in eadem ecclesia fecit vestem de chrysoclavo cum geminis habentem historiam beati Petri apostoli. Item fecit vela de fundato numero.... Et in monasterio ubi supra fecit calicem de auro cum gemmis ornatum pensantem libras.... Et patenam de argento desuper deauratam pensantem libras... Item fecit crucem de auro cum gemmis ornatam pensantem libras.... Fecit autem praedictus et venerabilis praclarus pontifex in Sancto Theodoro in Sabello crucem de auro cum gemmis ornatam, et calicem de argento pensantes libras....

Fecit autem praedictus venerabilis et praclarus

A pontifex in basilica beati Petri apostoli Ad Vincula patenam et calicem de argento desuper deaurato pensantes libras.... Item ubi supra, fecit coronam de argento cum pendentibus suis pensantem libras... Enimvero et in oratorio sanctae Barbarae martyris in Subura fecit vestem de fundato. Nec non et in basilica beatae Helenae fecit vestem de fundato. Ille divina vocatione de hac luce subtractus ad aeternam migravit requiem. Sepultus vero est in basilica beati Petri apostoli. Fecit autem ordinationem unam in mense Decembrio, presbyteros novem, diaconos quatuor, episcopos per diversa loca numero quinque : et cessavit episcopatus dies duos.

ANNO DOMINI DCCCXXIV.

PASCHALIS I,

PONTIFEX ROMANUS.

NOTITIA HISTORICA IN PASCHALEM I.

[Mansi, Coll. Concil. ampl., tom. XIII.]

(a) Paschalis, natione Romanus, ex Patre Bonoso, sedit annos septem, menses quinque [tres], dies sexdecim [17]. Qui a primaevo aetatis suae divino cultui mancipatus, atque in sacrosanctae Ecclesiae patriarchio studiis divinae salutiferaeque Scripturae imbutus, tam in psalterio quamque in sacris paginis Novi ac Veteris Testamenti specialiter eruditus. Elegans atque in omni bonitate perfectus, subdiaconus quidem factus, et postmodum diaconus atque presbyter honorifice consecratus est.

Erat autem vir sanctus, castus, pius, innocens, magnanimus, loquela devotus, pudicitia plenus, et nimis hilariter jucundeque in elemosynis pauperum cuncta quae habebat opportune distribuens. In colloquiis ergo divinis frequentius cum religiosis ac sanctis monachis sedula observatione die noctuque insisteret, et in orationibus ac vigiliis quotidianisque

B jejuniis humiliter atque honeste vigeat. Quem dum praedecessor ejus dominus Leo ter beatissimus papa tantis studiis pervigilem et religionis devotum conspexisset, tunc ei monasterium beati Stephani primi martyris, juxta basilicam beati Petri principis apostolorum, ad regendum commisit; quia scriptum est: *Nemo lucernam accendit, et in abscondito ponit, neque sub modio, sed super candelabrum, ut qui ingreditur lumen videant (Matth. v)*. Unum qui summet vitae hujus temporalis lucra pro aeterna sobrie atque utiliter moderando correxit, et exemplum bene vivendi in subditis, et correctionem pietatis religiosius exornavit. Qui etiam gratiam hospitalitatis in peregrinis et claudis, qui ob amorem beati Petri apostoli de longinquis regionibus ad ejus limina occurrebant, utiliter praeparans necessaria subministrabat, et occulte quibus egebant hilariter erogabat.

(a) Paschalis. Anno 817, quinto Kalendas Februarii, Paschalis miraculo incendii extincti clarissimus, miro totius populi ac cleri consensu ex monasterio invitatus ad pontificatum assumptus, statim de sui reluctantis electione Ludovicum certiorum reddidit. Paulo post missa ad Ludovicum secunda legatione petebat, inquit Theganus in Rebus a Ludovico gestis, controversiam de finibus Dalmatarum, Romanorum et Sclavorum dirimi: quid vero ea legatione impetraverit non constat. Iconoclastae orthodoxos gravissime persequuntur, et quibus martyrii gloriam invidabant, gravissimis carcerum et exiliorum poenis et ærumnis affligebant. Hanc rem Theodorus Studita clarissimus confessor, scriptis ad Paschalem litteris, missisque ad eundem binis legationibus, qua injuria orthodoxum confessorum persecuti fuerint commemorat, et simul auxilium ac defensionem adversus eosdem implorat. Quas cum ille una cum legatis benevole accepisset, ad Theodorum aliosque Orientales epistolas consolationis plenissimas reddidit. Addidit legationem, quam describit Anastasius supra. Theodorus pseudopatriarcha Constantinopolitanus miserat apocryphos, ut hac via furtim communionem ecclesiasticam subripcret: verum pontifex de eorum adventu certior redditus, eosdem ne quidem accessu in urbem dignos esse voluit. Haec ex Michaelo et Theodoro Studita Baroniis anno 817.

C Ludovicus imperator post obitum Irmingardis imperatricis de nobilissima stirpe Bavarorum, duxit uxorem Judith, filiam Huelphi comitis, eamque Augustae titulo condecoravit. (*Annales Francorum*.) Leoni Armeno in Oriente occiso subrogatus est Michael Balbus, qui cum edicto omnes exules orthodoxos revocasset, septennali persecutione sublata pacem Ecclesiae reddidit optatissimam: hac de causa Theodorus exilio liberatus litteras scribit imperatori, eumque velut orthodoxae fidei professorem per errorem valde commendat. Cumque Michael imperator mandasset catholicos cum haereticis Iconomachis convenire, atque una simul de fidei dogmatibus agere, catholici privatim coeuntes, unanimi consensu responderunt illicitum esse et canonibus ecclesiasticis contrarium, ut catholici cum haereticis conveniant. Quare enixe rogant et impetrarunt, ne quid contra canones agere juberentur.

D Ab hoc pontifice Lotharii Romam veniens coronatus est imperator. Quod dum factum esset, orta seditione Romae occisi sunt duo primarii Romae Ecclesiae viri, de quorum nece cum Paschalis in odium Lotharii suspectus haberetur, praestito jramento se legitime ab adversariorum calumniis expurgavit. (*Auctor vitae Ludovici, in Francorum annalibus*.) SEV. BINN.

Et semper quotidie in Dei operatione crescebat, usquequo prædecessor ejus dominus Stephanus papa de hac luce ad æternam beatitudinem migrasset. Dum ergo per tanta bonæ operationis exempla præcipue longe lateque sana discurreret, et omnipotens Deus regimen Ecclesiæ suæ sub piæ gubernationis cura annueret, apte moderateque disponere; una concordia, una eademque voluntate divino interveniente consulto a cunctis sacerdotibus, seu proceribus, atque omni clero, nec non et optimatibus, vel cuncto populo Romano ad laudem et gloriam omnipotentis Dei in sedem apostolicam pontifex elevatus est. Erat enim patrum præceptorum, seu institutorum pontificum, atque canonum, nec non legum sanctionumque decentissimus observator, et cuique justitiz normæ a tempore ordinationis suæ nobilissimus promulgator; tardus ad irascendum, et velox ad miserandum. Nullum malum pro malo reddens, neque vindictam secundum cujusquam commissum tribuens, sed semper misericors pia dilectione omnibus civibus, et a Deo commisso populo Romano amator et gubernator existebat. Omnium etenim ecclesiarum Dei cum summo studio atque summa providentia pro solita religionis cura cultor, restaurator, atque in omnibus devotissimæ exornator fuit.

Hic beatissimus præsul multa corpora sanctorum requirens, invenit: quæ et diligentius intra civitatem ad honorem et gloriam Dei honeste recondidit. Rogam etiam omni clero suo in presbyterio profecto multipliciter ampliavit, et omnem thesaurum in sacrario cœlesti recondidit, maxime propter captivos, et exules eos non tantum a transmarinis regionibus viros ac mulieres auro, seu argento redimens, verum etiam per longinqua viarum itinera, passim perquirendo, tam in Hispaniæ partibus, quamque per singula loca inveniens, sicut bonus et verus pastor, ad propria perduxit.

Fecit autem in sacro altari beati Petri principis apostolorum vestem miræ magnitudinis pulehram, et decoratam nimis, ex auro gemmisque contextam, præfigurantem historiam, qualiter idem apostolus a vinculis per angelum ereptus est. In ejusdem venerabilis basilicæ, ante aditum quæ ducit ad corpus in loco Ferrata, altare constituit, in quo et venerandum beati Sixti martyris asque pontificis corpus honestissime collocavit. Ubi et desuper arcum musivo exornatum decenter instruxit. Simili modo in eadem sacratissima beati Petri apostoli ecclesia, juxta ingressum qui ducit ad Beatum Petronillam, oratorium summæ magnitudinis atque pulchritudinis decoranter construxit. Et super columnas in quadrifacio cauerantes musivo, pulchrisque metallis decoravit. In quo et corpora beatissimorum martyrum Processi et Martiniani, ad honorem et gloriam omnipotentis Dei, memorialiter honorifice recondidit. In ejus absidam imaginem pulcherrimam de argento exauratam cum diversis historiis inter marmorum constructiones [concrustationes] ordinatas inlxit, quæ pensant libras 62 et semis, simulque et lilia de argento pensantia libras 17 et uncias duas. Nec non et gabatas ex argento purissimo numero septem, pensantes simul libras 13 semis et uncias duas. Imagines etiam de argento exauratas fecit in eodem venerabili loco numero tres. Unam Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, et duas aliorum beatorum martyrum Processi et Martiniani, pensantes insimul libras triginta sex. Nec non et aliam imaginem ex auro purissimo obtulit ad ornatum jam præfati oratorii, pensantem libras 13 et uncias tres. Simili modo canistra ex mundissimo argento numero octo, pensantia omnia libras tres et quadraginta. Pariterque et con-

(a) Sed neque hoc silentio prætereundum. Describit incendium quod a Paschali papa miraculose extinctum fuit. Quæ si vera sint, probabile est quod ne quidem ullam suspicionem commissi criminis et homicidii incurrerit, quanquam auctor Vitæ Lu-

A cham ad spongiam pro nocturnis diligentibus ibidem ex argento constituit, pensantem libras 7 et uncias 9. Imo et claves in modum crucis ex auro purissimo seu gemmis miræ decorationis exornatas in eodem venerabili loco merito decoravit, quæ pensant libras Ubi etiam regularem ordinavit, quem laminis argenteis superinduxit, pensantem libras 20. Super quem constituit arcus duos de argento, et gammadias quatuor, quæ simul pensant libras 60. Propitiatorium etiam altaris ex laminis argenteis exornatum circumduxit, atque sacram confessionem ejus interius exteriusque cum regulis suis nobilissime circumstruxit, quæ simul pensant libras..... Et super altare eorundem beatissimorum martyrum vestes duas instituit, ex quibus unam de fundato cum cruce de chrysoclavo, et alteram de quadruplo mirifice exornavit. Vela quoque majora de fundato numero septem cum periclysi de blatin circumscuta similiter decoravit.

B (a) Sed neque hoc silentio prætereundum esse arbitramur quod eodem tempore, diabolica operante versutia, per quorundam gentis Anglorum desidiam ita est omnis illorum habitatio, quæ in eorum lingua burgus dicitur, flamma ignis exundante combusta, ut etiam nec vestigia pristinae habitationis in eodem loco inveniri potuissent. Cujus exuberantis incendio pene totam porticum, quæ ducit ad basilicam principis apostolorum, ignis fomes devastavit.

Et dum hæc ter beatissimus pontifex quasi hora noctis conticinio pensensisset, subito propter amorem ecclesiæ beati Petri apostoli, atque tantam peregrinorum illorum devastationem, nudis pedibus discalceatus pedester cucurrit. Cui tanta omnipotentis Dei in ejus adventu misericordia adfuit, ut locum in quo prius idem coangelicus pontifex constitit, nequaquam ulterius impetus ignis transgredi permisit. Sed ipse Dei clementiam exorando, et multitudo fidelium, qui aderant decertando acies ignis Deo miserante extincta est. Sicque peractum est ut totius noctis spatium usque ad auroram perseverans in eodem loco persisterit. Unde postmodum ter beatissimus pastor considerans illorum peregrinorum inopiam, quæ ob insidias diabolicæ fraudis irrepsit, tanta dona tantaque beneficia, sicut semper solitus erat, in eorum necessitatibus impertivit, tam in auro, et argento, vel corporum indumenta, quam reliqua necessaria alimenta omnia uberius ministrabat. Sed et silvarum copiam pro lignorum utilitate, quatenus domicilia, sicut ante in eodem loco fuerant, utiliter restaurarent. Porticum etiam quæ ab eadem clade vastata est decentius quam fuerat in melius firmissime restauravit.

Hic præclarus et venerabilis pontifex fecit in ecclesia beati Petri apostolorum principis nutritoris sui vela de chrysoclavo per arcus presbyterii, habentia historiam de mirabilibus apostolorum quæ per eos Dominus operari dignatus est, numero 46. Ecclesiam etiam beatissimæ Christi martyris Praxedis, quæ quondam priscis ædificata temporibus nimio jam lassata senio, ita ut a fundamentis casura ruinam sui minaretur, idem venerabilis pontifex (illius ruinam ante prævidens, eidemque ecclesiæ curam adhibens, illic pervigil sæpius existens) in alium non longe demutans locum, in meliorem eam quam dudum fuerat, erexit statum. (b) Absidam vero ejusdem ecclesiæ musivo opere exornatam variis decenter coloribus decoravit. Simili modo et arcum triumphalem eisdem metallis mirum in modum perficiens composuit.

Hic beatissimus et præclarus pontifex multa corpora sanctorum diutius in cœmeteriis jacentia pia sollicitudine, ne remanerent neglectui, quaerens at-

dovici contrarium apertis verbis describat. Sev. Bix.

(b) Absidem vero ejusdem ecclesiæ musivo opere, etc. Ipsa absis sacris imaginibus ex musivo laboratis decora et integra adhuc exstat. Vide Barouium anno 818, num. 15. Ib.

que inventa colligens, magno venerationis affectu in jam dictæ sanctæ Christi martyris Prædexis ecclesiam, quam mirabiliter renovans construxerat, cum omnium advocacione Romanorum, episcopis, presbyteris, diaconibus et clericis laudem Deo psallentibus, deportans recondidit. Quæ dum sanctissimi atque coangelici præsulis intima cordis vigilantia gererentur, ut reconditorum ibidem sanctorum corporum Deo indesinenter super astra placentium precibus apud omnipotentem Dominum juvaretur. Construxit in eodem loco a fundamentis cœnobium, quod et nomine sanctæ Prædexis virginis titulavit. In qua et sanctam Græcorum congregationem aggregans, quæ die noctuque Græcæ modulationis psalmodiæ laudes omnipotenti Deo sanctisque illius ibidem quiescentibus sedulo persolveret, introduxit. Siquidem in eodem venerabili monasterio plurima conferens prædica, et possessionum loca urhana, vel rustica superfuse atque abundanter ditavit. Quintimo et in eadem ecclesia fecit oratorium beati Zenonis Christi martyris, ubi et sacratissimum ejus corpus ponens musivo ampliavit ornavit.

Fecit autem in eadem ecclesia ciborium ex argento pensans libras octingentas et decem, imo et propitiatorium sacri altaris ex argenteis laminis mirifice exornavit. Confessionem denique ejus cum rugulis suis interius exteriusque vallantem pulcherrime composuit atque decoravit, quæ simul pensant libras trecentas. Super ejusdem venerabilis altare fecit regium spanoclystum ex auro fulvo, seu diversis lapidibus exornatum, pensans libras 5 et uncias duas et semis. Et in eodem sacro altari fecit vestem de chrysoclavo cum diversis historiis miræ magnitudinis atque pulchritudinis exornatam. Item, ubi supra, obtulit aliam vestem chrysoclavam ex auro gemmisque confectam, habentem historiam virginum, cum facibus acensis mirifice comptam atque decoratam. Ad sacrum denique ejusdem virginis corpus obtulit imaginem ex laminis argenteis præfiguratis, pensantem libras nonaginta et novem. Hic benignissimus præsul fecit in jam dicto monasterio oratorium beate Agnetis Christi virginis miræ pulchritudinis exornatum. Ecclesiam denique sanctæ Dei genitricis semperque virginis Mariæ dominæ nostræ, quæ appellatur Dominica, olim constructam, et jam ruinæ proximam solerti vigilantia præfatus pontifex ampliore melioremque, quam ante fuerat, a fundamentis ædificans renovavit. Absidamque ejusdem ecclesie musivo mirifice decoravit. Ubi etiam et plurima obtulit dona; scilicet ciborium ex argento pensans libras trecentas triginta et duas. Propitiatorium sacri altaris ex laminis argenteis compta decoravit. Confessionem quoque ejus cum rugulis intus et foris mirum in modum perficiens adornavit, pensantem libras centum et quindecim, et uncias tres. Item, ubi supra, fecit gabatam ex auro purissimo, pensantem libras duas, et uncias octo. Verum etiam et arcum ex argento, et columnas duas cum gammadiis duabus pensantes libras.....

Imo et in sacro altari fecit vestem de chrysoclavo, habentem historiam Dominicæ nativitatis Domini nostri Jesu Christi miræ pulchritudinis exornatam. Iterum, ubi supra, fecit vestem de staurace pulcherrimam cum periclysi de blattin. Item aliam vestem de blattin Byzantæa habentem tabulam de chrysoclavo cum vultu sanctæ Dei genitricis, et angeli obsequio stantes cum periclysi de staurace. Pariterque aliam vestem de staurace habentem pavones, et in medio crucem de blattin. Porro et vestes duas de quadrapulo habentes in medio crucem de blattin. Item, ubi supra, fecit vestem ex auro textam cum periclysi de blattin. Coopertorium rubcum de serico unum. Fecit

(a) *Cæciliæ ecclesiam.* Describit hoc loco quomodo corpus sanctæ Cæciliæ aureis indumentis sanguine adhuc infusus velatum, eadem Cæcilia revelante, repertum fuerit. Codex Vaticanus, ex quo

A etiam in circuitu altaris vela rubea serica quatuor cum gammadiis, et eruces de quadrapulo. Hic venerabilis præsul obtulit in trabe ante vestibulum altaris vela Tyria tria, et de quadrapulo quinque. In arcus majores ejusdem ecclesie fecit vela de quadrapulo viginu, et per arcus presbyterii vela parva de staurace quatuor, simulque in ingressu presbyterii vela Tyria duo. Hic benignissimus pontifex fecit in ingressu jam dictæ ecclesie cortinas majores de quadrapulo cum periclysi de fundato mirifice valde.

Christi namque omnipotentis Domini famulus, et prænominatus pontifex maximam Dei ecclesiarum curam et sollicitudinem prævidendo indesinenter gerens, cum quadam die orationis studio ad sanctæ Dei virginis Christique martyris (a) Cæciliæ ecclesiam adveniret, nimio jam quassata senio ecclesie ejusdem mœnia etiam a fundamentis ruitura: videns quæ per olitana tempora defectu vetustatis marcerant, et pene ruinis contracta diu antiquitus lacerata manebant, dato studio operis eodem in loco magnifico opere novam construere ecclesiam cœpit, et perficere satis meliorem quam fuerat studuit.

Sed neque illud prætereundum esse existimamus, dum quadam die ad beati Petri principis apostolorum ecclesiam pergeret, quatenus apud eundem beatum Petrum apostolum solito more vigiliis celebraret, et ante ejusdem confessionem matutinales luce-scante Dominica laudes residens decantaret, subito depressus sopore vidit assistentem sibi virginali aspectu puellam angelicis vestibus decoratam, talia locutionis affamina protulisse dicens: Multas tibi gratias referimus, quia certamen, quod de me diu posueras frustratorias relationibus pervulgatis aureis accommodans reliquisti [quod ad incertam famam, quam de me sparsam diu frustr. r. p. a. accommodare rel.]. Quippe qui tanto penes me fuisti, uti proprio loqui invicem ore valeremus. Hæc jam sæpe præfatus pontifex diligenter audiens studiosè requirere cœpit quæ esset ipsa quæ talia illi verba diceret, vel quo nomine vocaretur. Cui illa respondit: Si nomen inquiris, Cæcilia famula Christi vocor. Ad quam summus inquisiens præsul: Quomodo hoc credere possum, eo quod olim fama relata sit, quatenus ejusdem venerabilis Christi martyris Cæciliæ corpus ab Aistulpho Longobardorum rege hostiliter Romæ residente furtim et ab illius hominibus fuisset ablatum? Cui talia venerabili pontifici intimanti, omnipotentis Dei famula dixit: Quia me desideranter, ut invenirent, Longobardi quæsierunt, omnino verum est: sed Domini mei Jesu Christi opulatione, et dominæ meæ sanctæ Dei genitricis semperque virginis Mariæ auxilio, neque me invenire, neque deportare, sicut voluerant, hinc longius poterunt. Et ideo, sicut me quærere cœpisti, qualiter me invenias, assiduo labori non desistas incumbere, quia Domino Deo, pro cuius amore et honore passa sum, placuit ut tu me invenias, et in ecclesia quam noviter construxisti, recondas. Et hæc dicens ab oculis aspicientis ablata est. Tunc idem venerabilis pontifex, matutinalibus laudibus persolutis, pro tam certæ et indubitabilis revelationis judicio [indicio], cœpit hac illacque operosius quærere ubi sacratissimum ejus corpus jaceret humatum? Quod, tribuente Deo, dum sollicite quæreret, reperit in cœmeterio Prætextati, sito foris portam Appiam, aureis illud vestitum indumentis, cum corpore venerabilis sponsi sui Valeriani, pariterque et lintamina martyris ipsius sanguine plena, quando ab impio percussa carnifice Christi Domini martyr est regnantis in sæcula consecrata. Quibus et lintaminibus sanguis sanctæ martyris extersus, involuta ad pedes illius corporis sacratissimo cruore plena de

historiam recitat Baronius anno 821, num. 2 et 3, multa alia habet quæ apud Anastasium hoc loco desiderantur.

trina carnificis percussione reperta sunt. Quæ cuncta suis pertractans manibus collegit, et cum magno honore infra muros hujus Romanæ urbis in ecclesia nomine ipsius sanctæ martyris dedicata ad laudem et gloriam omnipotentis Dei ejusdem virginis corpus, cum charissimo Valeriano sponso, atque Tiburtio et Maximo martyribus, nec non Urbano et Lucio pontificibus, sub sacrosancto altari collocavit. Pro quorum sanctorum honore videlicet, et opululatione, construxit monasterium in honorem virginum seu martyrum Agathæ et Cæcilie juxta ipsius ecclesiam, in loco qui dicitur Colles jacentes. In quo et monachorum Deo servientium congregationem pro quotidianis laudibus in præfato titulo sanctæ Cæcilie diu noctuque omnipotenti Domino decantandis, constituit. Et pro subsidio, et luminariorum concinnatione, seu utilitate atque stipendiis monachorum, nec non et pro amore atque dilectione, qua erga prædecessorem suum piæ recordationis domnum Leonem tertium papam habere videbatur, hospitale sancti Peregrini positum ad beatum Petrum apostolum in loco qui vocatur Naumachia, quod idem prædecessor suus construxerat, et ob neglectum atque destitutionem præpositorum paupertatis inopia consumi videbatur, idcirco pio juvamine consulens præfatum hospitale cum fundis et casaliibus, atque massis, seu etiam colonis, sive domibus, nec non familiis, et universis quæ juste et rationabiliter secundum legum statuta, eique a prædecessore suo in jam præfato hospitali donata sunt. Quæque ab ipso pia devotione ad augmentum jam dicti monasterii adjuncta sunt, sive agris, vel vineis, etiam domibus, nec non rustica familia, suæ auctoritatis pagina pro jam nominata monachorum congregatione in eodem monasterio confirmavit. Qui sanctissimus præsul amore venerandorum sanctorum fecit in ornamentis ipsius ecclesie absidam musivo opere decoratam, et ciborium miræ magnitudinis ex argento, pensans libras quingentas et semis, et uncias octo. Propitiatorium denique sacri altaris, seu confessionem, interius exteriorisque cum rugulis suis ex laminis argenteis mirum in modum perficiens composuit, quæ simul pensant libras sexaginta quatuor, et uncias quinque. Ad sacrum vero ejusdem virginis corpus obtulit imaginem ex argenteis laminis pensantem libras nonaginta quinque. Fecit etiam ante vestibulum altaris regularum investitum ex laminis argenteis, et columnis duabus, ubi et posuit arcum unum, et gammadias duas, pensantia insimul libras centum, et semis. Obtulit ibi ipse imagines argenteas deauratas tres, pensantes insimul libras quadraginta octo, et semis. Sæpefatus quoque præsul fecit per arcus ejusdem ecclesie calices majores ex argento viginti et sex, pensantes insimul libras centum novem, et semis. Item ubi supra obtulit canistra ex argento duo pensantia libras duas et uncias octo. Gabatas ex auro purissimo pensantem libras tres. Fecit jam prædictus pontifex canistra Enafoti ex argento duo pensantia libras decem: gabatas ex argento tres pensantes libras quinque: thuribulum ex argento deauratum pensans libram unam. Hic benignissimus præsul obtulit in sacro altari vestem de blattin Byzantæa, habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum historia qualiter angelus beatam Cæciliam seu Valerianum et Tiburtium coronavit, cum periclysi de chrysoclavo miræ pulchritudinis exornatam. Item ibi fecit vestem de fundato alythino, habentem in circuitu periclysin de olovero.

Ob amorem ejusdem virginis fecit aliam vestem de fundato porphyretico, habentem in medio crucem ex auro texto compe decoratam. Enimvero in jam dicto altari obtulit vestem albam sigillatam cum rosulis, habentem in medio crucem de blattin cum psillis, et periclysin de blattin Byzantæa pulcherrime exornatam. Obtulit et in prænominato altari vestem de quadrapulo.

A . Venerabilis pontifex fecit vela alythina pendentia in circuitu altaris quatuor, habentes cruces et gammadias de fundato et quadrapulo. In arcellam vero, ubi venerabile caput ejusdem virginis condidit, fecit vestem parvam de Tyrio cum periclysi de blattin. Obtulit ubi supra vestem de fundato prasino: imo et aliam vestem de staurace cum periclysi de olovero, et vestem de blattin cum periclysi de fundato. Fecit etiam in arcella ad corpus jam dictæ virginis vestem de quadrapulo cum periclysi.

Porro et aliam vestem de staurace cum periclysi de olovero. In jam dicta ecclesia fecit vela Tyria cum periclysi de blattin Byzantæa numero viginti quinque. Item vela prasina cum periclysi de olovero numero quatuor. Obtulit ubi supra vela alythina cum periclysi de blattin numero tria. Simulque vela de fundato parva cum periclysi de blattin numero duo. Pariter vela Tyria cum periclysi de fundato duo.

B Illic venerabilis et præclarus pontifex fecit per arcus jam dictæ ecclesie vela de fundato numero duodecim, et de quadrapulo quatuordecim. Fecit et in arcu presbyterii vela parva cum periclysi de blattin Byzantæa numero duodecim. Hic a Deo protectus venerabilis præsul fecit in ingressu ejusdem ecclesie cortinam majorem de quadrapulo et staurace pulcherrime exornatam.

Ipse etiam sæpe dictus pontifex monasteriis circumquaque constructis vigilantem cura satis animo gerens, quidque haberent inquirens, reperit ipse pius pontifex monasterium sancti Sergii et Bacchi, post formam aquæductus patriarchii Lateranensis positum, rebus omnibus desolatum, ita ut ancillarum Dei congregatio, quæ ibidem inerat, paupertatis inopia nullas omnipotenti Domino sanctisque illius laudes decantare valeret. Qua venerabilis pastor inquisitione ad pietatem commotus, famulas Dei qualiter bene religioseque esse possint perfecit. Et in eo monachorum aggr gans statuit conventionem, multis idem monasterium ditans facultatibus, et in familiis, massis, vineis, domibus, urbanis et rusticis locis amplianter sufficienterque multiplicavit, quatenus ipsa congregatio residens, omni necessitate postposita, soli Deo sanctisque illius laudes et hymnos nocte dieque modulariter in venerabili ecclesia Salvatoris Domini nostri Jesu Christi sita juxta Lateranas decantaret.

Præterea in oratorio beatissimorum martyrum Processi et Martiniani sito infra ecclesiam beati Petri principis apostolorum, quod et idem ipse construxit, obtulit imaginem ex auro purissimo, habentem vultum sanctæ Dei genitricis, pensantem libras decem, et uncias quatuor. Ibi et ipse fecit vestem de blattin Byzantæa, habentem tabulas de chrysoclavo duas cum vultu beati Petri et sanctorum martyrum Processi et Martiniani, et periclysin de chrysoclavo mira pulchritudine decoratam. Illic etiam obtulit vestem holosericam habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum vultu Dominice resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, et periclysin de blattin Byzantæa pulcherrime comptam.

Verumenimvero sanctis eisdem vela holoserica cum periclysi de quadrapulo, et blattin Byzantæa obtulit numero novem. Ubi et supra fecit vela parva de Tyrio cum periclysi de fundato numero sex. Thuribulum de argento exaurato mirifice pensans libram unam. In oratorio autem beatissimorum martyrum Sixti et Fabiani jam nominatus pontifex fecit gabatas ex argento tres, pensantes libras quinque et uncias sex. Ante imaginem quoque ipsius oratorii fecit velum de chrysoclavo mirifice decoratum. Supra eorum venerabile altare fecit vestem de alythino habentem in medio crucem de blattin Byzantæa, et periclysin similiter de blattin. Simili modo in jam dicto oratorio obtulit sæpe dictus pontifex vestem holosericam, habentem in medio cruces de chrysoclavo duas, et periclysin de staurace diversis

margaritis ornatam. Ibidem ipse fecit aliam vestem de fundato habentem in medio crucem de blattia. Fecit etiam ad ornatum prædicti oratorii vela de alybino cum periclysi de blattin Byzantea numero quatuor. Simulque vela holoserica cum periclysi de quadrapulo, et de olovero numero quatuor.

Hic benignissimus præsul fecit in ecclesia beatorum martyrum Cosmæ et Damiani in via Sacra vestem de Tyrio, habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum vultu Domini nostri Jesu Christi, atque beatorum martyrum Cosmæ et Damiani cum aliis tribus fratribus, cum cruce de auro texto, et periclysin de olovero pulcherrime comptam atque decoratam. Super eorum denique sancto altari obtulit coopertorium de Tyrio mirifice decoratum. Imo vero ante vestibulum ipsius altaris fecit vela Tyria cum periclysi de blattin Byzantea numero tria.

Venerabilis etiam pontifex fecit in monasterio Salvatoris Domini nostri Jesu Christi sito in territorio Reatino vestem de chrysoclavo cum historia, qualiter idem Dominus noster Jesus Christus cum archangelis et apostolis in celo coruscat, mira pulchritudine diversis ornatam margaritis. Item in jam dicto monasterio ad ornatum sacri altaris aliam obtulit vestem de fundato, habentem cruces de blattin Byzantea, et periclysin de chrysoclavo mirifice exornatam. Pari modo in ecclesia beati Menne martyris fecit vestem de quadrapulo cum periclysi de blattin Byzantea.

Hic sanctissimus et coangelicus præsul obtulit in ecclesia beati Petri apostoli in Centumcellis calicem et patenam ex argento deauratas, pensantes libras quatuor, et uncias tres.

Enimvero et in ecclesia beati Petri apostoli fautoris sui fecit evangelium cum blattin ex argento pensans libras octo, et uncias octo. Benignissimus quoque præsul fecit in monasterio beati Stephani protomartyris ad sanctum Petrum vestes albas holosericas quatuor, habentes in medio crucem de auro texto cum diversis margaritis, et periclysi de blattin mirifice decoratas. Item, ubi supra, obtulit prænominatus pontifex vestem de fundato, habentem in medio crucem ex auro textam, et periclysin de chrysoclavo. Sæpeditus denique præsul fecit in jam dicto monasterio vestem de fundato, habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum vultu sanctæ Dei genitricis, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et periclysin de blattin.

Obtulit ibidem ipse vestes de staurace duas habentes in medio cruces de chrysoclavo, et periclysin de blattin. Fecit etiam ad ornatum ipsius oratorii velum majus de quadrapulo, habens in medio cruces de auro textas tres, et periclysin de blattin. In diaconia beati Archangeli obtulit jam dictus pontifex vestem de blattin Byzantea, habentem in medio crucem de chrysoclavo, et periclysin de chrysoclavo pulcherrime comptam.

Enimvero et in ecclesia beatæ Cæcilie martyris fecit concham ex argento, ubi et pretiosum ejusdem virginis caput condidit pensantem libras octo et semis. Simili modo et in ecclesia beati Quiriaci martyris in Thermis obtulit prædictus præsul vela de fundato numero octo. Hic a Deo fultus jam nominatus pontifex fecit in oratorio sancti Archangeli, quod quondam prædecessor ejus dominus Leo papa constituit atque construxit, vestem albam holosericam, habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum historia Dominicæ resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, et periclysin de chrysoclavo mirifice decoratam. Item ibi obtulit aliam vestem de fundato cum periclysi de blattin Byzantea.

Fecit etiam jam dictus pontifex in supra dicto oratorio vestem aliam de quadrapulo circumsutam cum historia Dei genitricis pulcherrime comptam atque decoratam.

Præterea idem summus pontifex et orthodoxus, divina inspiratione pulsatus, ecclesiam sanctæ et

A intemeratæ virginis Mariæ domine nostræ ad Præsepe, cernens quondam tali more constructam, ut post sedem pontificis mulieres ad sacra missarum solemniam stantes, prope assistere juxta pontificem viderentur, ita ut si aliquid colloqui pontifex cum sibi assistentibus voluisset, ex propinqua valde mulierum frequentatione nequaquam ei sine illarum interventione liceret; largum ibidem locum inesse, qualiter inde sedem mutare valeret, concerneret, dato operis studio cæpit indesinenter agere sedem inferius positam sursum ponere, ut eo familiaris Domino preces fundere posset, quo consortia populorum modeste declinare potuisset. Denique sedem optime quam dudum fuerat pulcherrimis marmoribus decoratam condidit, et undique ascensus, quibus ad eam gradiatur, construxit, pavimentumque altaris erigens pretiosissimis marmoribus stravit. Erexit sane sex inibi ante confessionem sacri altaris purpureo colore columnas; quas super et candidi marmoris trabem posuit, purpureis dextra lævaque marmoribus nectens illas scilicet, cæliatariusque exornans satis commode decoravit. Presbyterium quoque ipsius ecclesiæ diversis marmoribus quam pridem fuerat in melius reparavit. Propitiatorium vero sacri altaris, seu confessionem interius exteriorisque cum rugulis suis ex auro purissimo mirifice decoravit, pensans libras centum septuaginta quatuor et uncias sex. Similiter et altare ipsius basilicæ ex argenteis laminis cum historiis diversis pulcherrime compisit atque deauravit, pensantibus libras trecentas octoginta et quinque. Benignissimus etiam præclarusque præsul obtulit ibi gabatas ex auro purissimo cum diversis gemmis numero sex, pensantes libras viginti et uncias sex. Et hoc constituit ut semper diebus ac noctibus ante sacrosanctum altare lucernæ ardere debeant. Hic divina inspiratione fultus obtulit in jam dicta basilica arcus ex argento numero octo, cum columnis sexdecim, pensantes insimul libras ducentas decem et octo, et uncias octo. Fecit etiam et ante vestibulum altaris rugas majores ex argento, pensantes libras septuaginta et octo. Obtulit etiam et canthara ubi supra ex argento numero sex, pensantia insimul libras sexaginta et semis. Pari modo et per arcus majores sæpeditæ ecclesiæ fecit calices majores ex argento pendentes numero quadraginta et duos, qui omnes insimul pensant libras ducentas octoginta et unam. Venerabilis etenim præsul ob amorem ejusdem virginis domine nostræ obtulit ibidem coronas ex argento numero quatuor, pensantes libras sexaginta et duas et semis, et uncias tres. Item, ubi supra, canstra ex argento numero duo, pensantia libras tredecim. Fecit etiam ibidem imaginem ex argento deauratam cum vultu beatæ Dei genitricis Mariæ, pensantem libras decem et septem, et uncias tres. Christi quoque omnipotentis Domini famulus obtulit in sacrosancto altari sæpeditæ basilicæ vestes de chrysoclavo duas, habentes historiam Domini nostri Jesu Christi, cum periclysi diversis ornatam gemmis, atque margaritis mirifice decoratas.

Obtulit etiam ibi ipse aliam vestem de chrysoclavo, habentem historiam qualiter Dominus noster Jesus Christus a Joanne in Jordane baptizatus est, cum periclysi de chrysoclavo mirifice exornatam. Item ubi supra compisit vestem de chrysoclavo, habentem historiam Dominicæ resurrectionis Domini nostri Jesu Christi cum periclysi de chrysoclavo, diversis ornatam margaritis.

Beatissimus et venerabilis prænominatus pontifex, divino amore ductus, fecit ibidem in jam præfato altari vestem similiter de chrysoclavo, habentem historiam qualiter beata Dei genitrix Maria corpore est assumpta, cum periclysi de chrysoclavo, seu diversis margaritis comptam atque decoratam. Fecit enim benignissimus præsul ibi ipse aliam vestem de chrysoclavo habentem historiam Dominicæ ascea-

sionis Christi Domini nostri rite decoratam. Item ubi supra ob amorem ejusdem virginis construxit aliam vestem de chrysoclavo, habentem historiam qualiter Spiritus sanctus venit super apostolos, diversis ornatam margaritis et decoratam. Imo ibidem aliam munitam vestem de chrysoclavo cum historia palmarum modeste comptam atque decoratam.

Nec non et ubi supra aliam composuit jam nominatus pontifex vestem de olovero cum periclysi de fundato. Pariter quoque et pro quotidianis diebus obtulit vestes de fundato duas cum periclysi de quadrapulo pulcherrime exornatas. Hic divina inspiratione pulsatus fecit ipse sanctissimus presul per arcus majores jam prefate basilicæ vela de fundato quatuordecim, et de quadrapulo quatuordecim, similiter et de imizilo quatuordecim. Domini nostri Jesu Christi famulus ob amorem eidem dominæ nostræ per arcus presbyterii jam dictæ ecclesiæ fecit vela de chrysoclavo, habentia historiam Domini nostri Jesu Christi, atque nativitatem seu assumptionem ejusdem intemeratæ virginis numero viginti et sex. Pariter et per ipsos arcus obtulit vela de quadrapulo diversis historiis circumscripta, numero viginti quatuor. Christi namque omnipotentis famulus obtulit sursum in aspectu absidæ pannam Alexandrinam mirifice decoratam.

Obtulit etiam in trabem majorem ipsius basilicæ velum majus de fundato, habens trabes de chrysoclavo septem, et periclysin de blattin Byzantea. Fecit etiam ad ornatum ipsius basilicæ in ipsam trabem vela de quadrapulo numero sex, et de imizilo vela numero quatuor. Ipse quoque pontifex fecit juxta vestibulum altaris in absidam vela de quadrapulo numero duodecim. Ibidem de blattin vela numero sex. Venerabilis quoque presul fecit in ingressu jam dictæ basilicæ cortinam majorem Alexandrinam cum diversis historiis compta decoratam. Simili modo, et pro quotidianis diebus aliam ibidem obtulit cortinam Alexandrinam mirifice exornatam. Benignissimus et præclarus pontifex obtulit in prænominata basilica vela alba holoserica in trabem majorem cum periclysi de fundato numero sex. Vela alia quatuor de blattin Byzantea alba ibidem constituit mirifice. Item in absidæ ipsius basilicæ posuit vela alba cum periclysi de fundato numero sex.

Et qui ibidem ter beatissimus pastor tantam curam tantamque vigilantiam, quam erga statas sanctarum Dei ecclesiarum frequenter impendebat, etiam altare præsepit jam dictæ basilicæ, seu venerabilem confessionem, vitro citroque ex auro purissimo cum diversis historiis mirifice composuit atque decoravit, pensans libras centum triginta quatuor et uncias quatuor. Similiter ex argento de aurato cum variis historiis ibidem uncias decem pensantes libras ducentas quinquaginta quatuor et uncias quatuor.

Item ibidem obtulit prefatus pontifex gabatas ex auro purissimo cum gemmis diversis numero tres, pensantes libras octo et uncias decem. Porro et vela de althino cum periclysi de blattin Byzantea ibidem

posuit. Hic sacer antistes ob nimium cordis amorem fecit in ecclesia beatæ Cæcilie vestem de chrysoclavo, habentem historiam Dominicæ resurrectionis Domini nostri Jesu Christi mirifice depictam atque exornatam.

Ipse vero a Deo protectus venerabilis et præclarus pontifex fecit propitiatorium sacri altaris beati Petri apostolorum principis, ubi sanctissimum corpus ejus quiescit, spanoclistum ex auro fulvo cum diversis historiis depictum atque mirifice decoratum, pensans libras ducentas. Item in jam dicta ecclesia ob amorem ejusdem Dei apostoli fautoris sui obtulit vela chrysoclava per arcus presbyterii, habentia historiam Dominicæ passionis ac resurrectionis Domini nostri Jesu Christi numero quadraginta sex. Pariter et in ecclesia beatorum martyrum Cosmæ et Damiani in via Sacra fecit vestem holosericanam pulcherrime comptam atque decoratam. Benignissimus etenim presul fecit in basilica beatæ Dei genitricis virginis semper Mariæ dominæ nostræ ad præsepe gabatas ex auro diversis gemmis ornatas numero duas pensantes libras sex. Item ibi ipse obtulit gabatam apostolicam ex auro purissimo pensantem libras quinque. Item ubi supra fecit plara cantuara ex argento numero octo, pensantia insimul libras octuaginta duas. Ob amorem quoque ejusdem dominæ nostræ obtulit in jam dicta basilica columnas quatuor, et arcum unum pensantia insimul libras sexaginta. Sæpe nominatus etenim pontifex fecit in venerabili altari ipsius ecclesiæ vestem albam, habentem in medio crucem de chrysoclavo diversis gemmis circumscriptam, et pulchritudine exornatam, aliam quoque ibidem annectens vestem de blattin Byzantea, simili modo cum cruce de chrysoclavo diversis lapidibus honestissime decoratam. Fecit etiam ad ornatum prefate ecclesiæ vela de chrysoclavo per arcus presbyterii habentia historiam Dominicæ passionis, atque resurrectionis Domini nostri Jesu Christi.

Nec non et in trabem majorem sæpius dictæ ecclesiæ obtulit vela alia cum periclysi de quadrapulo numero sex. Item in trabes ipsius basilicæ fecit vela de fundato numero septem. Obtulit etiam vela holoserica in circuitu altaris jam dictæ ecclesiæ, habentia periclysin de quadrapulo numero quatuor. Venerabilis quoque presul fecit in ecclesia beatæ Dei genitricis, quam vocant Dominicam, rugas ex argento pensantes libras sexaginta sex.

Fecit etiam in ecclesia beatæ Dei genitricis Mariæ dominæ nostræ sita Savinis in episcopo vestem de fundato cum periclysi de blattin Byzantea.

Hic denique divina vocatione defunctus est. Sepultus vero in ecclesia beati Petri apostoli. Fecit autem ordinationes duas, unam quidem per mensem decembris, et aliam per mensem Martium. Presbyteros diaconos sex, episcopos per diversa loca numero Et cessavit episcopatus ejus dies quatuor in mense Januario, indictione prima.

PASCHALIS PAPÆ I EPISTOLÆ.

(Massi, ibid.)

EPISTOLA PRIMA.

De inventione reliquiarum sanctæ Cæcilie.

Cum summæ apostolicæ dignitatis apex in hoc divino perspectus nitore dignoscitur perfulgere, cum in exercendis Dei laudibus impensius studebit [conamur] exhibere certamen, ad hoc et injuncta nobis ejusdem apostolicæ pastoralis compulsi sollicitudinis cura, quæ ad stabilitatem piorum pertinere di-

gnoscitur locorum, ubertim promulgare, et apostolicæ institutionis censura confirmare. Et quia convenit nostro apostolico moderamini, ut diversa corpora sanctorum, quæ diu inculta jacuerunt, cum summa vigilantia ob honorem omnipotentis Dei intra hujus ætatis urbis claustra honeste congregare, inter quos et corpus beatæ Cæcilie martyris, pervigiles omnino inquirere deberemus: et quia jamdu-